

OPILASPERE
AJAKIRI

BIOGRAAFILINE SEERIA SUURMEESTE ELULOOD

1933. a. ilmunud numbrid.

- Nr. 1. *Amundsen*. Avastaja ja polaarmaade uurija elu.
 Nr. 2. *Newton*. Suure teadlase elu ja töö.
 Nr. 3. *Mahamed ja islam*. Üsopõhjendaja elu, kellel on tänapäev
 ligi 300 miljonit järelkäijat.
 Nr. 4. *Lincoln*. Põhja-Ameerika Ühendriikide president. orjade
 vabastaja.
 Nr. 5. *Balzac*. Elu ja looming.
 Nr. 6. *Loyola*.

„Suurmeeste elulood“ kavatsesid tutvustada pal-
 jude rahvaste kangelas ja iga ala töömehi, nagu
 Wagner, Livingstone, Shakespeare, Löönnrot, Fara-
 day, Dostojevski, Cervantes, Bismarck, Marx, Gicero,
 Karl XII, Rembrandt, Caesar, Dante, Linné, Snell-
 man, Kreutzwald, Jannsen, Hurt j. n. e.

1933. a. peale ilmunud elulood ettetellitava seeriana 6 elulugu aastas, igakuks 100–160 lehekülge.

Tellimishind 7 kr. 50 s., mida võib tasuda: 3 kr. tellimisel.
 3 kr. 50 s. 1. aprilliks, 1 kr. 25 s. 1. juuliks ja 75 s. 1. okt.
 Poolaastas (3 nrit) 4 kr., üksiknumber 1 kr. 50 s.

Varemini on ilmunud:

- A. Kallas: *Tõbelend* (Koidula elulugu). Hind 3 kr. 50 s., kalingur-
 köites 2 kr. 80 s.
 A. Jürgenstein: *C. R. Jakobsoni elu ja looming*. Hind 1 kr. 30 s.;
 kalingurköites 2 kr. 50 s.
 A. Raag: *Elisabeth Aspe elu ja looming*. Hind 1 kr., kalingurk. 2 kr. 50 s.
 R. Rolland: *Tolstoi elu*. Hind 2 kr., kalingurk. 3 kr. 50 s.
 S. A. Zebelev: *Aleksander Suur*. Hind 1 kr. 75 s.
 J. W. Mackail: *Vergilius*. Hind 1 kr. 75 s.
 R. Rolland: *Michelangelo*. Hind 2 kr.
 S. H. Jones: *Washington*. Hind 1 kr. 75 s.
 R. Rolland: *Beethoven*. Hind 1 50 s.
 J. V. Lehtonen: *Victor Hugo*. Hind 1 kr. 75 s.
 F. J. Snell: *Gariibaldi*. Hind 1 kr. 75 s.
 H. Heilborn: *Darwin*. Hind 1 kr. 50 s.
 V. Tarkkainen: *Aleksis Kivi*. Hind 1 kr. 75 s.
 H. Drouin: *Pastour*. Hind 1 kr. 50 s.
 S. Fedor: *Edison*. Hind 1 kr. 50 s.
 A. Maurois: *Ariel ehk Shelley elulugu*. Hind 2 kr.
 Raamatute hinna rahvas võt matkides ettesaatmisel (posti jooksev arve
 20-36) saab tellida saatekuludeta

Iluköites 50 senti
kallimad.

EESTI KIRJANDUSE SELTSILT Tartus, Suurturg 12, tel. 6-01.

Paul Lall

Tartus,
 Promenadi t. nr. 7.
 TELEFON 4-79.

Asutatud 1913. a.

Elektrotehnika- ja tehnikaa-
 kaubad ja -seaded,

„VOLTA“ elektrimasinate, „GOODYEAR“
 autokummide ja „PHILIPS“ raadioaparaatide
 esitis ja ladu.

Amatöör-
 postkaardi- ja albumeid
 salmi-

soovitab suures valikus

Firma „PÄRLI“

Tartu — Ülikooli tän. 5. Tel. 12-12.

J. Rästa ja A. Laan

Tartus, Holmi tän. nr. 7. Telef. 3-32.

Soovitab
 mõõdukate hindadega

igasuguseid raua- ja te-
 raskaupu, ehitusmater-
 jali, lupja, tööriistu,
 masinarihmu, nõõri,
 klaasi, värvi, värnitsaf
 jne.

T. T. G. TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI ÕPILAS- PERE HÄALEKANDJA

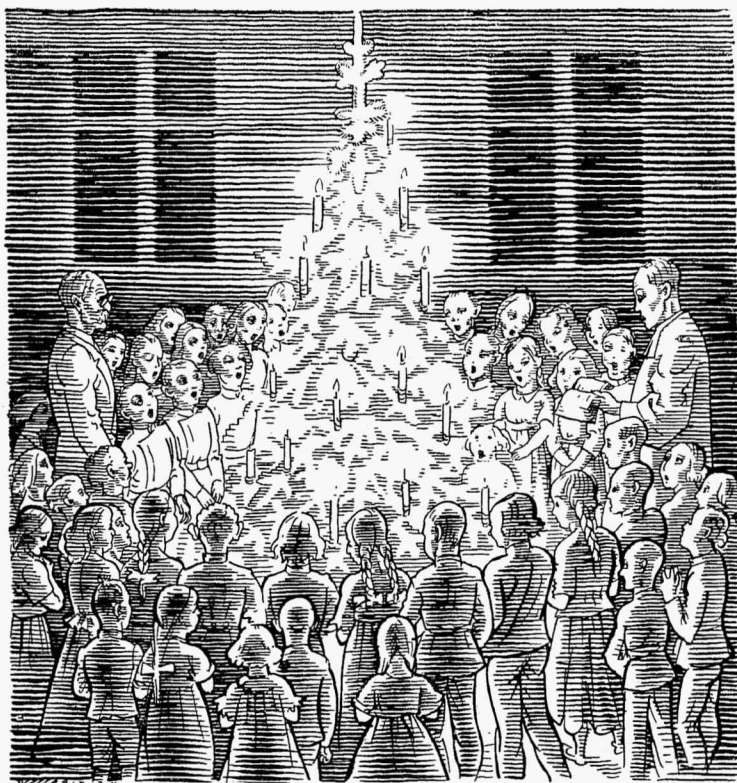
Nr. 5.

20. detsember 1933.

VI aastakäik.

Väljaandja: Tartu tütarlaste gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud; abi: Joh. Aavik. Tegev toimetaja: H. Puusepp. Toimetuse liikmed: H. Albert, H. Kama, E. Kippasto, L. Raba, E. Tobias. Talituse juhataja: V. Käpa. — Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. — „T. T. G.“ ilmub aastas 10 korda, nimelt: 20. sept., 20. okt., 12. nov., 30. nov., 20. detsembr., 20. jaan., 20. veebr., 20. märtsil, 20. apr. ja 20. mail. — Tellimishind: aastatellijail 20 senti number, üksiknumbritel tellijaile 25 senti number.

Püha öö.

E. Viiralt.

On taas hingekybeke mässunud hahk-
jaist niidikesist põimitud legendide-võrku.
Kuski lõunamaal syndis kord keegi...
syndis õnnistegijaks. Ime ja inimese koos-

töö tulemusena on jäänd raudvarana iga-
vest valgust kiirgav elutöö.

Imelik on see valgus — ta mõjul lumi
särab kummaliselt, inimesed saavad har-

duseni leplikuks, mõtted teevad kaugeid rännakuid. Heldimuses vabastuvad inimolendite valunirekesed pakitsevast paisust, voolavad minekuteid, hädatsemised soiguvad. Taas ligimesele variseb terana nii mõnigi sõnake häduse tavaliselt pudenematust viljapääst.

Syydatakse kyynlad, ja vaigulõhn, segatud värskete mürdanud okaste mahlahõnguga, viib inimese lähemale kui kaduvikule. Kooldub kuumuses lõngu kyynla peenike rasvkeha, taht sõnakuulelikult paindumas ymbritsevaga. Paindub inimesegi palvetamishetkeks, võib-olla kord aastas, endal syda seletamatult hell ja habras, põlvitab kuuserohelise läheduses, kyynlaleek varjutamas nägu kui pyhakul.

Ja igivanad laulud saavad laudes paeluvaks. Sellele, kes ammu eland, kannatand kui inimene, lauldakse nyid kui vastsyndinule.

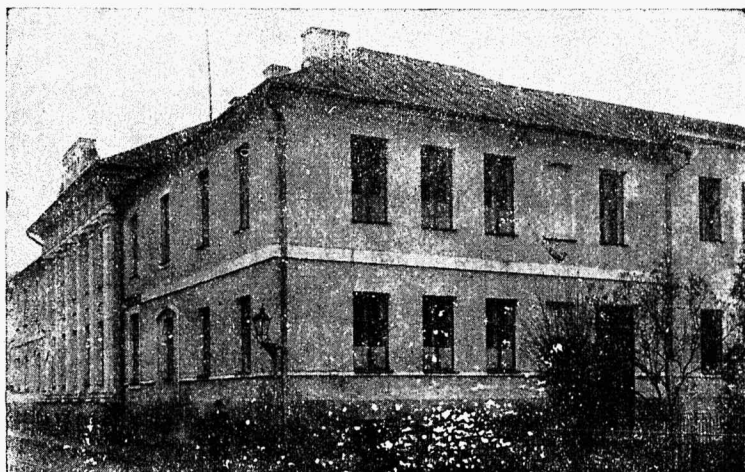
Vanakeste kollakad sõrmed värisevad kõhetuina lauluraamatu mustadel kaantel. — Laulud on pääs, suu nagu ise neid laulaks. Pyha öö...

Kellad kirikute kõrgusesse suunduvais tornes kõlavad pisut mahedamini tavalisest. Lund sabistab oksilt. Metslooma otsisklevast kõnnakust väsind, tükslevad jalad peatuvad. Pyha öö.

Hõõguvad lapsepõlve pisijutukesed, muistendid värvuvad imelikust valgusest..

Kuski lõunamaal syndis kord keegi inimesist imesteldavaks, syndis õnnis-
tegiaks. H. P.

H. T. G. 50. aastapäevaks.

Oleme näinud, kuis merel käib lainele järele laine, mööduden vahutab veel, peatumishetke ei näe. Oleme tundnud, kuis tuuleil teisele järele ruttab, riivaten korraks vaid meid, muud temast järgi ei jää. Nõnda käib aegade kangastus, aastate lõputu rännak, vilksatub muret ja piina, rõõmude tuikavat tuld, — muutub nii möödunuks olevik, elamus täheks saab kaugeks, vilgub mis aastate takka — möödunud päevade kuld.

Ole Sa tervitet, vennaskond! Poolsada paiskunud laineid aegademerre sest saati, kui avati valla Su pais. Ole Sa tervitet tuhat kord! — Tervitet lootus te rinnun, noored, kasvõitlejad meie, peatuman teharul sel. Aastaid te koolil on ridastund viiskümmend üksteise järgi, viiskümmend kevadekülvi, lootusi, muret ja tööd. Aastaid ees tulemas palju, taas nõudvaid teilt anduvust, indu — soovid seks soojemad katasa! — tööd teha palju on ees...

T. T. G. õpilaspere.

Esimene lumi.

„Huu — kole!“ äigan käega üle otsaesise, seistes lõdisevana lõikavas sügistuules, mis aina uusi tolmupilvi tänavalt näkku keerutab, linna-õudnud onu vankri juures. Onu, hoides ühes käes ohje, toetudes jalaga kergelt vastu vankri-ratast, heasüdameline naeratus näol, küsitleb mind. Korraga omandab ta punetav nägu fõsi-sema ilme. ta on märganud mu kerget riidetust — ainult sall õlul, tuules õõtsuv poevillane kleit ümber liikmete ning tuules lipuna lehviv põll ees, hõõrun ma natuke värisevana kinga-kontsa vastu ümmarat uulitsakivi. „Mine jälle tuppa,“ sirutab ta mulle oma laia karedanahali-se kää, „sul on külm ja minagi pean turule ruttama.“

Juba ma lipsangi õueväravast õue ja vee-ren õue munakividel komistades ning täna-valt üha kaugenevat vankrimürinat kuulates toa poole. Heites meeletu pilgu kellale, mille osuti ligineb juba kaheksale, haaran palitu varnast ja raamatute-paki laualt ning olen paari hüppega tänaval. Hall tina-karva taevas laotub üle luitunud majade, mis uniste tuhmunud koletistena lõmitavad tänavaservil.

Ent mis see on?! Kuum rõõmulaine läbis-tab mu keha, jooksen kooliaknale ning surun näo vastu läiklevat külma-hoovavat aknaruutu. Valgeid häbelikke lumehelbeid vajub alla kro-beliste tolmukorraga kaetud tänavakividele.. Õrnad, imevalged, liuglevad nad ülalt ja kao-vad uulitsakõntsasse, muutes mõne minuti jooksul uulitsapinna täpiliseks. Mind valdab mingisugune kerge naljatlev meeleolu: mu kauaoodatud lumi on tulnud. Kaasõppurid on samuti rõõmsas meeleolus ning mõnegi pilk eksleb tunni ajal tänaval, mille säält klassi-toa seintele peletab õpetaja korralekutsuv hääl.

On niisugune ülev, rahulik meeleolu sam-muda koolist koju, jalad uppumas värskesse puhtasse lumme, millega tänavad on äsja kat-tunud. Missugune silmipimestav helendus, val-gus ümberringi! Majadki näivad ärganud ole-vat raskeist unenägudest ja paistavad erksaina, mitmevärvilistena valgel taustal. Inimesed kompsivad jalgadega vastu tänavasillutist, et vabaneda kandade all üha suurenevaist lume-pallikestest. Esimene saaniga voorimeeski on suvatsenud ilmuda uulitsale, ja hele kella-kõlin läbibstab vaikse niiske lumest lõhnava õhu...

Maamehed, õhetavate nägudega, klopivad kinnastega lund riidetelt ja istuvad rätikuisse mähitud naiste kõrvale vankrisse. Peagi lii-

gub vanker tänaval, kuigi ta näib seisvana pehmes lumel, sest rataste ümber on rullunud valged lumemähised.

Uitan mõtlematult edasi, on nii hää sumada jalgadega pehmes lumel, tundes näol talveõhtu sulavat paitavust. Kehasse on tungi-nud ääretu tahe, istuda maha valgesse lumme, unustada ümbritsev maailm ning õnnetundel märgata, kuidas kasvab aeg-ajalt sind piirav lumekiht ja kuidas salakesi külmus poeb läbi riide kehasse.

Silmad peatuvad tahtmatult kummulikee-ratud lootsikuil, millel lumerüü tagant mõni lootsiku nimetähe koib sirutab end nagu ahas-tuses vaatleja silme ette. Niisiis olen jõudnud jõe ääre. Nõjatan käsipuule ja märkan lähe-nevat laeva, mis enesele vaevaliselt teed rajab läbi õhukese jääkirme. Paar väikest poisijõmp-sikat laskuvad ettevaatlikult jõekaldale ning katsuvad saapakandadega jää kestust. Pragi-nal murdub jääkord ning kannaga sünnitatud august paistab tume salalik veepind, millesse sulavad ekslevad lumehelbed.

Kärmesti koristavad aiavilja-müüjad turult oma laud ja kärud. Turg fühjeneb üha enam ning lõppeks tiirlevad ainult tuvikeste-salgad sääli, nokkides mahapudenenud toidujäänuseid. Vanaldane rässakas punahabemeline vanamees kraabib luuaga tänavaserva ja pomiseb mõne pahase sõna habemesse, kui möödaminejad sunnivad teda hetkeks luuavarrele toetuma.

Korraga äratavad mind sellest vaikusest kellalöögid ja ehmudes eksleb silm kellalt ümbrusele. „Juba kolm... mis ütleb korteri-proua, kellele alati suurt muret valmistab see, et õpilane õigel ajal lõunale ei ilmu,“ turgat-läbi ajude, ja juba ma rühingi mäest üles.

Uksel võtab mind vastu majaproua ootu-sest ärritatud, küsitlev ja ühtlasi ka etteheitv pilk. Poolpahasel häälel vastab ta nagu taht-matult mu tervitusele. Nüüd ei suuda minagi enam kauem vaikida, kergel värinal hääles kuulen end lausuvat: „Ich konnte nicht früher kommen. Wir hatten heute noch eine Zeichen-stunde!“

Kuid perenaist näib see vastus rahulda-vat, pomiseb omaette veel midagi tige-daist õpetajaist, kes lasevad õpilasi kas või nälgi-miseni koolis töötada, ja kutsub mind kohe sööma. Imelik, ma ei tunnegi piina, et vale-tasin. Vaatlen aknast väljas pidehtes seisvat talveloodust, ja suur pidulik rahu asub minugi hinge.

Kaks luuletist.

Õhe!

Õo on. Täis müstikat, mornust. Nii pime.
Kutsuks kui mingi mind salalik heli.
Ootuses kihama hakkaks kui veri.
Sosistas, hüüdis keegi mu nime?
Ruttu, ruttu! Vast sündimas ime.

Veetleb mind öö, kus peidet see heli,
külm tähis taevas — see õrnusemeri,
pilvedest langemas udude vine.

Õös leidub elu, elavat elu,
mitte surevat, viletsat loidust.
Õös leidub tõsist, suurt, sügavat valu.

Närbunud hingele öös leidub toidust.
Siis võime uinuda, rind täis elu,
kuni ärkame saabuvast koidust!

2. IV 33.

Heljo.

Oo!

Oo!
Ei suuda enam,
ei jõua enam!
Mu hinges nii raske,
vaid surra mul laske,
te võimud vägevad!

Oo!
Miks mulle sihit
kõik valukihid!

Nii noorelt kas juba
on elul ju luba
mind nõnda näävata?

Oo!
Kui läbi imbutet,
karjedki sumbutet
mu hinges hädises!
Leian mis elades? —
Vaid enda viletsust.

30. VIII 33.

Heljo.

Jälle kodus.

„Ppt-ru-uu!“ Vanker peatus otse rehela ees, rattad püüdsid mäeveerult tagasi teele libiseda, kuid hobune puristas järsku ja nad jäid seisma. Vankrilt hüppas maha kitsanäoline, heledate silmadega tütarlaps, avas rehela väravad ja jälgis vankri veeremist mustavasse hoonesse. Kõõgiuks avanes. Keskealine, tüse, tuulest krobelseks tõmbunud naha ja veidi kurvanäoline naine astus ukse ette. Silmates tütart vilksatas üle ta murelise näo rõõmulik ning aukuvajunud silmad särasid.

„Elli, kallid, sina kodus!“ hüüatas ta ja kuivas kohmetul naeratusel poolmärkejad käed põllenurka. „Suvipalitus niisuguse röske ilmaga,“ lisas ta veidi pahaselt näival toonil, „tule ruttu tuppa, oled küll vist teel väga külmetanud,“ ning lippas ise kergel sammul kõõki. Elli haaras vankrist paar ettejuhtunud kompsu ja tippis läbi pori tuppa. Juba oli ema laua katnud ning tütre süües päris tüht kui teist linnaelust. Elli pistis paar viilukat saia ja suhu, rüüpas lonksu piima päälle ning aina seletas...

Üürikese aja pärast kepsles ta juba poolhämamas tuulises õues, mahalangenud puulehed sahisesid ja lendlesid ta jalgade liikudes ning riided lipendasid edvistavalt tuule süleluses. Aiast möödudes haaras ta peenralt paar suurt porgandit, pühkis taskurätikusse pori ja porgandit närvides sammus ta aeglaselt — ehkki rind ihkas väsimuseni kestvat pöörast tormamist — karjatänavat mööda alla.

Taevas kattus üha tumedamate pilvedega, metsaservalt piilus arglikult kuuserv ja tuulepoiss mängis puude ladvus kaasahaaravat võimsat sügishümni. Kuid Elli nägi ainult oma jalgu kaduvat niiskesse pruunikasse heinamaa kamarrasse ja tundis, kuidas vargsi külm vesi ümbritses ta sooje varbaid, kuid tahtmatult sammus ta edasi.

Nagu unenäos sügavas laskus ta krobelsele sammaldunud kivile ning kummardus läbi raagus lepaokste jõe. Tume, liikumatu, nagu magav raskes unes, oli veepind. Üle kivikeste veeredes lainelt langes mõnesilbiline lühike heli tumedasse raskesse sügisõhku ja kustus selle tinasusse. Elli ohkas. Missugused olid need vaevalt värisevad lained kevadel olnud! Kuidas oli ta siis, unustades oleva, hämmastunult mäeseljakule toanurga juure kuulatama jäänud imelist kõlavat hõbeselget lainetelaulu, nii julget, vaba ja nii väga kaasakiskuvat ning igatsustäratavat.

Tumedad pikad varjud veeresid laterna valgusel üle õue. Elli nägi nende askeldusi, kuulis isegi sulase lamedat naeru ja pumbauraua kriiksumist...

Korraga pistis keegi oma niiske nina talle pihku. Elli ehmas. Tõusis püsti ja suutis eraldada heinamaa tumedusest oma neljajalgse sõbrakese Tomi. „Niisiis sina pole mind unustanud!“ sosistas ta hellunult ja paitas koera pääd. Ka Tomi hüples ja niutsus rõõmu pärast nagu pöörane ning tormas noolena valgust hõõ-

Talve idüll.

L. RABA.

guva kodu poole. Elli sibas järele. Jalad läksid üha märjemaks, vesi pladises ja karjatanaval porigi, kuid Ellil oli nii hää, kerge hinges, tundis end nagu lennul ja ta ei tundnud ega näinud midagi.

Nagu ehmudes jäi ta viimaks majaukse ees seisma, äigas korraaks käega üle silmade ning puhkes vallatult naerma. Naeratades vaa-

tas ta täiskuud, püüdes tõsisel näol uurida selle sarnasust inimese näoga ja veendudes selles. kadus majja.

Haledalt niutsus koer ukse taga, oodates sisselaskmist, tuulepoiss lõgistas aknarautu, kangutas aknaluuke ja silitas kõhnade kätega majaseina.

A—on.

Juba pannil jõuluvorstid särisevad ju ...

(Veste.)

„See on nii imelik, nii imelik ja hää,“ võiks öelda à la Gustav Suits, kui südamesse pesitseb tunne, et jõulud on juba peaaegu käes, kui nad on juba kõigi meeltega tajutatavalt lähedal. Ja see tunne saab järsku päris kaljukindlaks veendeks, kui avad pisut südame ja silmaluugid, vaadates samal ajal kõrvalt teiste inimeste toiminguid ja talitusi. On vastuvaidlematult suur tõde, et just enne pühi, ja nimelt enne jõulupühi inimeste näodki reedavad seda mugavuse- ja hääolutunnet, mida tekitab mõte jõuludele.

Videvikutunnil jalutades läbi kesklinna seovad elektrituled ja igasugused vikerkaarevärvilised esemed su vastupanematu jõuga vaateakende taha. Ja seisad ning vahid. Ja vahid ning soovid. Seda tahaksid näha oma kingitiste seas ja toda, ei — koguni seda siit ja toda säält, kuni silmades hakkab midagi keerlema otseku karusell.

Kui lõppeks siiski jõuad maa pääle oma soovide eeterlikust taevast ja astud üle koolimaja künnise, siis poeb ninna hirmus tuttav ja armas lõhn — jõululõhn. Kõpsetatakse ja praetakse, keedetakse, nii et tundub, nagu säriseks ja podiseks majas mingi tohtu suur katel. Need on esimese jõulu ettevalmistused, teised jõulud — päris rahupühad — järgnevad ju kodus. Aga enne on need „ilmalikud“ jõulud ja mitte sugugi „rahurikkad“.

Kogu aeg enne seda on tütarlapsed päris elavhõbedast, pole neil asu ega paika kuskil, pää tulvil mõtteid ja käed tulvil töid.

Aga ära ka ei tüüta kedagi need vorsti- ja piparkoogitegemise-õhtud. Käiakse nädalas kas või igal õhtul, ema ei saa oma veto-õigust sugugi kasustada. Tütrekene peab minema, ja selle juures ongi lool lõpp. Ja või seegi nii hirmus paha on, kui minnakse vahest kooli asemel uisuteele või liumäele jne. Vaheldust peab ka olema.

Ainult üks suur mure tuleb nende jõuludega, ja see mure on üsna maine ja tavaline. Vaat jõulud kipuvad rahakukrulle liiga tegema! Tahad igale armsale sõbratarile tsipake meelega hääd teha ja jõulutaadilt talle pisikese kingi saata. Aga see auväärt taat pole enam nii

helde kui too lapsepõlveaegne lemmikvana, kes tõi sulle aina kõike, mida olid kirjutanud soovisedelikesele. Nüüdne jõuluvana ei raiska oma taskust raha kingitiste ostmiseks, ta on ainult nii lahke, et täidab ekspressti kohustusi, muud kulud jäävad sinu enese kaela.

Ainult seda ma kuulsin, et hoopis häädele lastele ta toob ikka enda käest kinke. Kuna aga taat ei tunne moodsate tütarlaste soove ja igatsusi, siis ta vahest päris häämeelega võtaks vastu mõne pisikese näpunäite selle kohta, mida keegi soovib.

Kui alata meie ringidega, siis igapähele on juba südamesoov varuks.

Õilsam soov on kahtlemata Enesekasvatuseringil: tahab omandada kirikut, et leida võimalusi täita ammuseid lubadusi ja tõotusi — jumalateenistuste korraldamise suhtes. Kui ikka jõuluvana tooks päris ehtsa kiriku, torniga ja kukega ja paljude akendega, siis poleks ometi enam mingit takistust noile soovidele, milliseid juba nii ammu hellitatakse.

Kirjandusring vajab üht elegantset tantsuõpetajat ja grammofoni moodsate šlaageritega. Olevat tekkinud lahkarmamusi, ja nüüd tahetakse veenduda, kas on tõsi, et tants tegevast kõnnaku graatsiliselt, painduvaks ja elastseks. Usun, et jõulutaat teeb kõik, et neid lahkarmamusi kaotada.

Spordiringi südamesooviks on uus dress. Inimene ei saa oma võimeid avaldada, kui ta on kammitsas. Ja seda on nüüdse dressi pikad püksid noile saledakasvulisile „ponksnäitsikuile“, kes isegi niisuguse koormatusega julgevad palli vahetevahel õrnalt puudutada. Jõulutaat peaks niisugust kangelasmeelset eneseohverdust tõesti mõne ilusa läikiva „safoneest“ või siidist dressiga tasuma. Küll siis tuleb 0:15 asemele kindlasti 15:0 T. I. G. kasuks.

Muusikaring harrastab vana-tantsu-muusikat, kuna on leitud, et igasugune muu muusika on kulukas. Kes neid kalleid noote jõuab osta, vanad tantsud on aga meest ära, üks siis nootegi saa odavamalt. Jõuluvana teeks küll hääte, kinkides neile paki moodsate tantsupalade noote. Muidu tüdinetakse õilsast kunstist peagi.

Reaalteadustering on üsna meeleheitel ja evib ainult ühe päris reaalse soovi. Igatseb juba ammu üht püsivat juhatajat, kes oleks õnnistatud kõigi võimalike voorustega, nii et ta poleks pinnuks silmas kellelegi.

Kunstiring ei ihalda midagi uut. Soovib vaid, et ring suudaks säilitada senise aktiivse tegevuse, eriti just koostöö H.T.G. Dramaatilise ringiga, kes oma viimasel esinemisel mahlakate naljadega, äärmiselt „teravmeelse“ huumoriga ja üllatavate reportaažidega on kütkestanud ning paelunud kogu kunstiringlaste personaali. Seda pisikest palvet ei jäta jõulutaat kindlasti mitte kahe silma vahele.

Õpilasperevanemale võiks kinkida igat hääd ja ilusat eset, aga üks mu klassisõsaraid — võtaks küll teda võrukaela! — rõhutab, et tema jõuluvanana kingiks meie „presidendile“ pisut kõrgemad kannad, ja nimelt põhjusel, et ta oma toiminguis küüniks ka ülalt alla, aga mitte üksi alt üles vaatama.

Korralvur peaks kindlasti saama nõiakepi, millega võiks lummutada kõik ahjud vahetundideks jääkülmaks, et ei oleks vajadust ahju ääres peesisklevaid „invaliide“ kõndimisele sundida.

Meie „haridusministrinna“ peab igal tingimusel omandama megafooni, et tal võimalduks kord ka kantslisse astuda ja et saaksime meie, lihtsurelikud, teda lõppeks ometi „ihusilmaga“ näha.

Nii võiks jätkata seda soovide loetelu lõpmatuseni, aga kas jõulufaat selles soovide rägastikus enam orienteeruda suudab, seda ma lei teea.

Ja sellepärast, kuna lühikesed jutud tavaliselt iialgi pikad pole, teen lõpu sooviga, et valitseks peatselt rahu ja rõõm ka selles „neidude paradisis“.

Jula.

L. Kibuvits'a „Rahusõit“.

(Arvustis.)

Kui üllatas Kibuvits'a „Soomustüdruk“, siis teeb seda enam ta äsjailmunud „Rahusõit“. Ei taha kyll liialdada mainides, et umbes sama aeg, mis kulub ta lugemiseks, kulub umbes ka ta imetlemiseks. Ei tarvitse olla kiiduvaimis, kui näib, et peenutsev ega kogenuki arvustaja ei saaks mööduda „Rahusõidust“ selle õiglase tunnustamiseta, mis näib kyll pigem reklaamarvustisena kui tavalise kritiseerimise. Võib-olla näeb vahest keegi „Rahusõidu“ teist ilmet, sest kritiseerimisel on sageli tarvilikuks peetud nokitseda olematuidki vigu, kuid ometi osutuks see vaid tarbetuks nörimiseks.

Seni kahjuks eesti ilukirjanduses ilutseb palju teoseid trykimusta kaitsva maski all. Sõnad, mis langevad monotoonselt kui vihma- piisad plekkkatusele, lestadena häbenevad mõtted isegi oma sisutust. Vaistlikult tunneb taiplikum lugeja kaasa autori enesekulutamisele, mis on hunnikusse ladunud määratu hulga maitsmiseks maotut vilja. On ju ikka sageli midagi olematut tahetud, kuid ainult yhiskonna suurtele ideedele võltsiibu õmmeldud, on talutatud eluvõõras padrikus. Pole imestuda, kui sageli arvustustes „Loomingu“ veertel surutult, pool-kahtlevalt „aitäh“ öeldakse. On soovitud näha kaduvat ridadega hädatsejaid, on oodatud põhilaadilt ja üksikmotiividelt paikapidavat, isikupäras selgepiirilistemat teost. Liialt on mõtete taassyndi, palju teisendatud ylevõtteid ja paigaltammumist.

Nii siis võib Kibuvits'ale avaldada tänu- likkust ta „Rahusõidu“ puhul, et ta on suut-

nud anda uudset ja väarikat. Ta on oodatud vaheldus senises ilukirjanduses, rullides silmade ees lahti võrratuid pilte, neist sõltuvaina ka meeleolusid. Kibuvits'a peen vaimukus ja instinkt ei salli mõstuslikku kaastööd, sõna- ja mõtterikkalikkusest taoti hoovab lausa puhangu hingedatud šarmi. Vorm on sisust lähtuvana värsk, hoogus, individuaalsuses täiuslikkuseni jõudev.

Õigupoolest „Rahusõidu“ ainevalikus pole midagi rabavalt erilist. Mingit keerlevat imelist probleemi pole esitatud. Argipäevasuses askeldavate inimeste toimingud ja elamused on saanud käsitledavaks, nende kujud kirjeldatavaks. Yldkontuure vaadeldes teeb teose haaratavaks just veenev ainekäsitelu ja sellega koos seesmine pinevus. Yle kõige hoovavad vist autorile eneselegi märkamatuult „palmipuupyhapilved kui pestud puudlivill, sellised lopsakad, karvaseina näivad“. Pole midagi otsitut ses teoses, ometi on ta tihe ja vormikvaliteedilt hinnangutippu kyyndiv, mõtete ylikyllus on talitsetud ja hästi paigutatud yksikmotiivesse. Ei kipu sisu hajuma vormi viimistlemisel, kompositsioon pole laialivalgub, ei leidu peaaegu yhtki lynka. Yksikasjalisemal syvenemisel võib eritella tegelaskujudes otse häämmastavalt iseloomustavaid psyhholoogilisi detaile, mis teevad kogu teose loogiliselt jälgitavaks.

Tegelaskarakterite elulähisus ja huvitavus tundub lausa aukartustäratavana. Elu tuksleb igal pool, ämmas näib teda põksuvat isegi kardetavalt palju. Kord pajatab ta lahkemas

tujus avameelselt: „Kyll hing löi hirmsat viha fäis, kiskusin kohe mitu seelikut hammastega ribadeks“. Kogu aeg ämma karakterit jälgi-gides sobib talle suurepäraselt see hammaste fõötamist tunnustav koht.

Kaunisti toob liikuvust „Rahusõitu“ ka Muli Ella, õnnetu kyyrakas, kes hoolimata oma traagikast raputab huumorit, näit. lausudes: „Mineval suvel õeldi, et Muli Ellale sobib, kui suu mustikasõõmisest sinine. No... siis ma korjasin ja keetsin talveks varuks. Käisin ikka... sinise suuga“.

Vaimuka huumoriga läbipõimunult, kirjeldustest voolava ohtra iselaadsete momentide säravusega rikastunult, haarab teos lugeja niit-käekestega kui amööb ega lase enam lahti. Millise mõnuga võib lugeda näit. lk. 83: „Päike loojeneb kaugel soo taga. Läbi kuusetara pais-

tab purpurseid pilvekylgi. Nagu lõõmaks okasvalli taga tulikahju. Praakli putka paistab. Koer istub päikesekumas roosade pihlakate all, must kui tukitykk.“

Oleks ainult enam selliseid ilukirjanduslikke pärle, päris ehtsaid, imelisi! Kui suudetaks veel edaspidigi ilmutada teoseid, milles imesteldavaks saab individuaalsuse väärilisus. Jääb loota, et kroonise romaanina on soodustatud selle raamatu kättesaadavus igaühele, keda ei rahulda ainult yhekordne läbi vaatamine, vaid omandamine. Kui sageli teistes teostes mõtted kyllastunult, vastuvõetmatuna sadestusid, siis leidub „Rahusõidus“ igaühele kyllaldane annus nõutavat. Ta on vastuvõetav igaühele.

H. P.

T. P. G. ajakiri „Ili“.

(Arvustis.)

„Ili“ võib alul lehitseda hääolu-tundega, sest yldmulje lehest jääb ysna ymmar ning tervikuline. On rõõmustav, et on suudetud anda tegutsemistahte maiguga sugemeid isetegevusest, mispärast ka esialgset meeoleolu toob aialehe kättheaaraminegi.

Kuid lehe sissu syvenedes ilmneb sääl kaunisti esialgset pilti tykeldavat ja kahvatuks tegevat. On näha, et tõesti on tahetud midagi anda ja kujutada, kuid väärtusliku kogumises pole veel kuigi kaugele jõutud. Ei või ju nõuda ega polegi kuskil kooli ajakirjas nii kaugele jõutud, et jääks täielikult kõrvale nigel joon. See kipub paratamatult esile. Arvestades vaimse kypsure kõikuvust katsetusis, ei saa veel kindlapiirilist ilmet nõuda, vaid peab leppima sellegagi, mida on suudetud.

„Ili“ yldpildile aitavad kaasa arvukad karikatuurid, milledest mõningad on ysna õnnestunud, näidates vilumust ning meisterlikkust. Karikatuur meie õpilasp. vanemast ja T. P. G. õp. vanemast oleks vahest huvitav(?), kui ta poleks mitte ebaõnnestunud.

Paarist ilukirjanduslikust katsetisest jääb mulje, nagu oleks tants mõjustanud kirjutama, muidu aga seda poleks teha suudetud. Elamus tantsust aga on vähe olnud selleks, et sisen-

dada kirjutamisoskust. Kirjutises „Kui mina tantsisin...“ on pyytud viljelda vestelist tooni, kuid kahjuks laia sulega, mis kipub pisut labastama. Kirjutis võib ju olla kirjeldatava miljöõ kohane, kuid siiski näeks enam vaimukust ja tabavust autorilt kui provintsi-ajalehtede joonealustega kooskõlastuvat tooni, mis toob veidi valimatu värvingu.

Enam jääks „Ili“ lehekylgedel soovida luuletisi, millede olemasolu värskendaks sisu. Yks säälolev ei vääri niihästi vormilt kui väljendusviisilt kiitvat hinnangut. Näit. paar rida: põlvili langeme pilguks kord vajudes, juuste välkudes valguses tõuseme...

Mida selle „juuste välkumisega“ on tahtud ütelda või selgeks teha, jääb mõistmatuks. Või saab tantsides ka juukseid välkuma panna — ei tea. Ei saa seda võtta ka mingi personifikatsioonina, nii et see väljendis jääb ainult mõttetuks sõnade „välkumiseks“, mis tavaliselt luuletistele kahjustavalt mõjub.

Yldiselt näib, et on tegutsetud, aga võiks veel agaramalt tegutseda ja võimete kohasemat anda. „Ili“ harva ilmumise erakordsus juba peaks nõudma, et temas leiduks parimat, mida suudetakse.

H. P.

Igapäevase elu entsüklopeedia.

„T. T. G.“ nr. 4 esitatud küsimuste vastajaist ja sõnade seletajaist osutus parimaks A. Repson (IVb), kes sai ergutustasuks Miika Valtari romaani „Suur illusioon“.

Vastused küsimustele:

1. Mis teate Selma Lagerlöfist? — Selma Lagerlöf, rootsi kirjanik, on sündi-

nud 1858. a. Värmlandis. Teotses alul kooliõpetajana, hiljem elatab end vabakirjanikuna. 1904. a. annetatatakse talle Rootsi Akadeemia suur kuldaura, 1907. a. valitakse ta Upsala ülikooli audoktoriks, 1909. a. omandab ta Nobel'i kirjandusliku auhinna ja 1914. a. valitakse ta esimese naisena Rootsi Akadeemia liikmeks. Ta teoseid on tõlgitud

kolmekümnesse kaelde. — S. L. teoseis ei peegeldu kunagi autori tõekspidamisi ega elamusi, tema püüab kõigepealt tõlgendada rahva mõtteviisi ja ideid. Elurõõm, kaastundmus ja inimarmastus ning kirjaniku rikkalik, jõuline ja sädelev kujutlusvõime muudab otse üllatavalt usutavaiks ta teoseis esinevad nähtused. — Sel sügisel (20. nov.) sai ta 75-aastaseks ja ta sünnipäeva pühitseti üle terve haritud maailma, kuigi ta tahtis, et sellele ei pöördaks erilist tähelepanu. — S. Lagerlöf'i teostest on ilmunud eesti keeles: „Nils Holgerson'i teekond metshanedega läbi Rootsi“, „Legendid Kristusest“, „Kindrali sõrmus“, „Härä Aarne varandus“, „Hüljatu“, „Gösta Berling“ jt.

2. Milline on Eesti Vabariigis elavate rahvaste protsentuaalne vaherkord? — Eesti rahvastikust on 1922. a. andmete järel tervelt 87,7% eestlased; venelasi 8,2%, sakslasi 1,7%, rootslasi 0,7%, juute 0,4%, lätlasi 0,4%.

3. Kus on Tartus see maja, kus peeti rahukonverents Venega 1919—1920? — Praeguses Riigikohtu hoones Aia tänavas.

4. Kes on need eesti kunstnikud, kelle originaalteosed (mitte koopiad ega jälrelmaalingud) ehivad T. T. G. ruume?

All koridoris: J. Püttsepa kavand „Puuraiuad“; trepil: „J. Karell'i „Tütarlaps linnuga“ ja A. Bergmann'i „Hiinlane“; fuajees: A. Starkopf'i grupp „Purskkaevu kavand“; joonist.-kl.: J. Püttsepa „Ohtu“, N. Kummits'a „Kompositsioon“; lauluklassis R. Kivi'ti „Tee“; I eesti keele klassis A. Prometi „Lembitu“; majapid.-klassis: A. Laigo „Natuurmort“, J. Vahtra „Turg“ ja R. Nyman'i kompositsioon; kantseleis K. Mägi maastik, dir. kabinetis J. Püttsepa „Marjulised“.

5. Mis ajast kannavad T. T. G. õpilased praegust vormi (mütsi ja kleiti)? — Praegune koolivorm (kleit ja müts) töötati välja ja kinnitati 1923. a. sügisel, kuid tehti sunduslikuks kandmiseks 1924. a. sügisest; kolmnurkne mütsimärk on aga tarvitusel kooli algupäevist.

Võõrsõnade tähendused: imitatsioon (lad.) — järeletehtus, jäljendus: „see pärl ei ole ehtne, vaid imitatsioon“; koloriit (itaal.) — värving: „meri omandas terashalli koloriidi“; visiit (prants.) — külaskäik, külastus: „olles läbisõidul selles linnas tegin ka oma endisele õpetajale visiidi“; mentaliteet (lad.) — vaimulaad: „kirjanduses avaldub rahva ja ajajärgu mentaliteet“; suveräänne (prants.) — „ülilim“, piiramatult valitsev, isevalitsuslik: „Eesti Vabariik on suveräänne“, s. o.

valitsuslikult iseseisev ega üheski rippuvusvahekorras teise riigiga; mahhinatsioon (lad.) — salasepitsus, kavalate võtete, riugaste tarvitamine: „kõiksugu ebaausate mahhinatsioonide abil läks tal korda oma vastane kõrvale tõrjuda“; retoorika (kreek. k.) — kõnekunst; reageerima (lad.) — tagasi mõjuma, vastu-, tagasimõju, vastutoimet avaldama, millelegi mingi teoga vastama: „sellele haavavale kõnele reageerisid kuulajad ägeda trampimisega“; bronhiit (kreeka k.) — kopsutoru põletik; delegaat (lad.) — saadik: „selts saatis oma delegaadid temaga läbirääkimisi pidama“.

Eesti sõnade tähendused: tootma [toodan] — valmistama, produtseerima: „Soome toodab palju paberit“, siit „toodang“ — valmistus, produktsioon, „toode“ — produkt, saadus; nõgu [nõo] (murdesõna) — madal koht, lohk (maapinnas); nõbu [genit. nõbu e. nõo] — onu-, tädi-, lelle-, sõtsetütar (sk. Vetter, Kusine); sellest „nõoksed“ [genit. nõoste] — õeste-vennaste lapsed; kolp [kolba] (uussõna) — pääluu; orb [orvu] (murdesõna) — vaeslaps; oos [oosi] — maadeteaduslik oskussõna, tähendus „vallseljak“, „Kalevipoja künnivagu“; pädev [-a] (soome k.) — asjatundlik, õigustatud (millegi üle otsustama), võrdne võõrsõnale „kompetentne“: „ta ei ole pädev selle küsimuse üle otsustama“; kulgema [kulgen] (soome k.) — (midagi mööda) käima, edasi liikuma: „see joon kulgeb rööbiti teisega“.

Järjekordsed küsimused ja sõnad:

Vastata küsimustele:

1. Millest meil eestlastel on komme põletada jõulupuud?

2. Mis aastal ja kuidas on valminud Tartu kivisild?

3. Milline ajalooline taust on V. Ridala „Ungru krahvil“ ja millist tõestielanud isikut on ta kasustanud „Ungru krahvi“ peategelaseks?

4. Kuidas valmistatakse soome sima?

5. Milliseid toite söögilauas tükeldatakse ainult kahvliga, mitte noaga (nimetada toitude nimed)?

Seletada 10 järgmist võõrsõna: affekt, blaseeruma, brutaalne, delikaatne, eksalteeruma, ekstaas, imponeerima, intensiivne, kvaliteet, kvantiteet.

Seletada 10 järgmist eesti sõna: ahistama, hurmama, irduma, jäik, keigar, laup, nentima, raev, siiras, suvatsema.

Küsimuste vastused ja sõnade seletused esitada peatoimetajale Aug. Rauale 14. jaanuariks 1934. Vastajate ja sõnade seletajate vahel loositakse John Galsworthy' romaani „Tume öis“.

Kirjandusteooria konspekt.

(Järg.)

Metonüümid.

Metonüümid (kreeka sõna ja tähendab „ümbernimetus“) on metafooride kõrval teine suur liik troope. Kui metafooride tarvitamisel arvestatakse mõistete kaudset sarnasust, siis metonüümide puhul asendatakse üks mõiste teisega asjade ja nähtuste lähedaste suhete, ilmse vastastikuse sõltuvuse põhjal. Metonüümid jätavad kõrvale tõeliku täpsuse ja toovad just oma ebatäpsusega ja otsesest ütlusest kõrvalepõikamisega, koguni vastupidisusega väljendisse

effektsust. Suur hulk metafoore on kujunenud pikema aja jooksul tavalisteks kõnekäändudeks, mida tarvatakse kõneldes automaatselt, kuid kirjandusest võib leida ka uusi, enneolematuid metonüüme.

Rohkete metonüümide hulgast eritleme kõigepealt a) üldmetonüümid: nimetatakse asi selles oleva aine asemel: mitu pudelit sa ära jõid (juuakse seda, mis on pudelis, aga mitte pudeleid endid), pane ahi põlema (pro puud ahjus); koht selles asuva asemel: kool lasti lahti, kirik tuleb välja, kogu talu on

tööl; aeg sündmuse asemel: see oli õnnelik tund (mitte tund ei olnud õnnelik, vaid see sündmus, mis juhtus sel tunnil), aastad annavad aru; aine sellest valmistatu asemel: laskis rinda tina (s. o. tinast valatud kuuli, haavlid), käib siidis, sametis (s. o. rõivais, mis valmistatud siidist, sametist); produtseerimisvahend produktiooni asemel: elab näppudest (s. o. sellest, mida näppudega valmistab); pane oma käsi alla (s. o. allkiri, mida käsi kirjutab); omanik omanduse asemel: sõidan voorimehega (s. o. voorimehe sõidukiga); järelikult peaks rääkima ka: sõidan autojuhiga; ometi räägikaste: sõidan autoga); autor tööde asemel: loen Tuglast, Kreuzwaldi, Jannsenit; maa elanikkude asemel: teda leinab kogu Eestimaa; jne.

Metonüümidest kannavad eri nimetusi veel järgmised liigid:

b) sünekdohh — kogumi, mahu, arvu ja hulga metonüüm: osa terve asemel (pars pro toto): nägin vaid üht kõverkaela ja lampjalga, kõik punasuu ja sinisilmad olid minema jooksnud; meelest üks valge käsi ei lähe (G. Suits); ja päike paistab viljapäid (mitte üksi viljapäid, vaid kõrsi ja lehti ka; M. Veske laulust); — terve osa asemel (totum pro parte): tasa maailm hingab unerahu sees (kogu maailm ei ole kunagi unerahu, vaid ainult osa sellest); kogu rahvas leinab teda; küll maailm õpetab, kui ema sõna ei kuule; — ainsus mitmuse asemel; spartalane (pro spartalased) ei karda surma; pääsuke toob pävasooja; aasa ehib nüüd jaanilill; — mitmus ainsuse asemel: Tuglas on eesti stiilitsejaid; olen siit valla mehi; — ümmargune arv täpse arvu asemel: olen sulle kümme, sada, tuhat korda ütelnud; üldliigitus alaliigituse asemel: kunstnik Mägi (pro maalikunstnik); alaliigitus kõrgemate liigituste asemel: kogusin sente hulk aastaid ja nüüd olen rikas mees (küll kogus ehk kroone ikka); jne.;

c) perifraas ehk ümberütlus — metonüüm, mis ei nimeta mõistet otseselt, vaid kaudselt, kirjeldavalt: „Felix Ormussoni“ autor (pro Tuglas); maa rahva, talupoega vaba maa, jää vabaks sa (pro: Eesti, jää vabaks sa; H. Visnapuu luuletisest); Austerlitz'i lahingu võitja (pro Napoleon); [perifraasiga on lähedalt suguluses nn. antonomasia ehk isiku nimevahetus: Emajõe ööbik

(s. o. Koidula) külmus maa ja mere taha; Lauluisa ja Kirjaneitsi (Kreutzwald ja Koidula); kasvas sääraseks Simsoniks (kangeks meheks), et ei kartnud kedagi;]

d) iroonia — pilge, mille puhul peamiselt vastupidised mõisted ära vahetatakse: on see küll tore (s. o. inetu) tegu sinust; oh sa kelm (tarvitatakse just komplimentina); oled tark küll (vihjatakse vastupidi rumalusele); heatahtlik pilge on huumor, hamustav, sapine pilge — sarkasm: oh sa petis peiukenne, kavalik, sa kaasakene (huumor); ei tule mina sinule, sinule seateole, hobuse unenäole, koerakonna palgele; huumorile lähedal on vihje (nüke) (allusioon), sarkasmile — needus, sajatus: mis mulle muld, see sulle kuld (vihje); söögu saunasta sömerid, keriselta kivikid (sajatus);

e) eufemism — pehmend (tahetakse vastumeelset, ebaviisakat või roppu väljendit pehmedada, viisakamalt ütelda; tarvitati vanasti ka ebasu mõjul metsloomade, pahade vaimude jne. nimetamisel, kartes, et nad õige nimetuse nimetamisel kohe kohale ilmuvad): ta räägib ebatõtt (pro valet); mustust teha on keelatud; näitas oma tagapoolt; kurivaim (pro kurat) sind võtaks; ega ma kriimsilma (pro hunti) karda; va argpüks (pro jänest) vahtis põõsast; — eufemismid on ka nn. tseremoniaalsõnad: Teie Kõrgus, Tema Ekstselsents jne.;

f) liialdus, mis on kaht liiki: hüperbool (suurendus) ja litootes (vähenus); näiteid nendest oli juba eespooltoodud metonüümide hulgas, kuid olgu siinkohal veel esitatud mõned; näiteid hüperboolidest: laulan mäed meredeks, merepõhja põrandaksi, merekivid kilingiksi, meresõmera soolaksi; kui siit pilve piirilt alla vaatan J. Kunder); näiteid litootesest: tuli vastu üks päkapikumees; maja marjavarre pealla; neil on hiired ikke'essa, rotid roomade vahella (mõeldakse härgi, hobuseid); — litootes alla kuulub ka sageli esinev halva või eitava omaduse eitamine (kahekordne eitus), et sellega seda teravamalt toonitada positiivset omadust: ta ei ole rumal (s. o. ta on tark); mitte vähe (= palju).

Kooli elu.

Va klass korraldas

aktuse Õpilaspere vanema K. Triigi sünnipäeva puhul. Aktus kujunes kõigiti meeleolukaks ja enneolematult huvitavaks. Avakõne pidas hr. J. Konks, millele järgnes pidukõne Va kl. õpilaselt Gross'ilt, kes andis laiaulatuselise ülevaate Õpilaspere vanema seiklusrikkast elust ja tegevusest, lugedes ühtlasi ette arvurikkad tervitustelegrammid. Sellele järgnes veel mõningaid ettekandeid, mille hulgas võiks märkida H. Tõnissoni meeleoluloova deklamatsiooni. Aktuse lõpul tänas K. Triik pisarateni liigutatult klassi ülesnäidatud lahkuse eest. Lõpp sõna ütles klassijuhataja hr. K. Konks. Päris lõpul lauldi klassihümni.

Aktuse ettekandesse olid rakendatud kõik Va kl. õpilaste humoorsed vaimupoled ning seepärast jäi see heleda laiguna keset argipäevast koolitööd ja tõsist ametlikkust.

1. dets. aktus

peeti viienda tunni ajal saalis.

Aktus algas ühiskoraaliga „Võta nüüd Issandat“, millele järgnes õp. J. Kimmel'i kõne, mis andis täieliku ülevaate 1. dets. sündmustest. Dir. J. Roos meenutas langenud kangelasi, mille peale valitses saalis minutiline rahuhehk. Siis laulis Muusikaringi laulukoor „Koidul on kõnesid palju“. Seejärele mindi koju.

Kirjandusringi referaatkoosolek

30. XI 33. a. suures eesti k. klassis.

Neljapäeval 30. XI pidas Kirjandusring oma järjekordset referaatkoosolekut, mis oli ühtlasi G. Suits'u 50. aasta sünnipäeva pühitsemiseks kitsamas ringis, kuna sellel koosolekul refereeris hr. A. Raud teemil: „Ringi ümber G. Suits'u kodukoha ja omaste“. Koos oli õpilasi 60 ümber, õpetajaist hr. A. Raud, pr. E. Tooms ja pr. T. Thomson. Referaat

kujunes väga huviküllaseks, tuues kuulajas-konnale lähedale „noorte-lauliku“ G. Suits'u kodukoha ja ta südamlük-kauni luuletise „Kerkokell“, mille kandis ette IV b kl. õpil. H. Kama.

T. T. G. Kirjandusringi ja H. T. G. Humanitaarringi

ühisel korraldusel peeti 3. XII s. a. k. 17 meie kooli ruumes keskkoolidevaheline mälestus-õhtu Juhan Liiv'a 20. aasta surmapäeva puhul. Õhtu, mida oma osavõtuga austas ka kirjanik Fr. Tuglas, kujunes väga kauniks ja meeleolukaks. Päevakohane ja huviküllane eeskava koosnes järgmistest punktidest: 1) avamäng H. T. G. orkestrilt; 2) avasõna — T. T. G. õpil. H. Puusepalt; 3) laul T. T. G. Muusikaringi laulukoorilt; 4) kõne Juhan Liiv'ast H. T. G. õpil. Valdin'ilt; 5) melodeklamatsioon T. T. G. õpil. A. Repson'ilt; 6) tšellosoolo H. T. G. vilistlaselt Wattman'ilt; 7) kõne Fr. Tuglas'elt: „Kaks uusleidu Liiv'ast“; 8) deklamatsioon T. T. G. õpil. Kama'lt ja H. T. G. õpil. Valge'lt; 9) viulisoolo H. T. G. õpil. V. Kangro'lt; 10) laul T. T. G. Muusikaringi laulukoorilt; 11) lõppsõna H. T. G. õpil. Uibo'lt; 12) lõppmarss H. T. G. orkestrilt. Hulk koolinoori olid kogunenud mälestama meie traagilisemat poeedikuju J. Liiv'a ja kohalviibivad ajakirjanikud viisid teateid laiemale hulgale kõigest toimuvast. Õhtu õnnestus täiesti oma ettekannetelt ja — mis peaasi — tõi koosviibijatele J. Liiv'a lähemale kui kunagi enne. Ses mõttes võib õhtut pidada kindlasti õnnestunumaks algatuseks õpilaste isetegevuses sellel semestril.

Koolinoorte poolt korraldatud Gustav Suits'u austusõhtu „Vanemuises“.

Esmasp. 4. dets. kell 16,30 korraldasid Tartu keskkoolid „Vanemuises“ meie parima lüüriku ja tunnustatud kirjandusprofessori Gustav Suitsu austusõhtu ta 50. sünnipäeva puhul, kuhu oli tulnud ka lugupeetud juubilar oma perekonnaga. Kavas esines T. P. G. orkestrimänguga ja kõnekooriga (Suits'u „Äike“), T. T. G. klaverisoologa (E. Priks III b) ja melodeklamatsiooniga (A. Repson IV b), E. N. K. S. T. G. deklamatsiooni ja klaverisoologa, H. T. G. kõnega G. Suits'ust (H. Bachmann) ja deklamatsiooniga, T. K. G. deklamatsiooniga, Pedagoogium avasõnaga, koorilauluga ja viulisoologa. Sütitava lõppsõna ütles dir. J. Roos ja kõige lõpuks võttis tänutervituseks sõna elutule-laulik-juubilar ise. Õpilasi, õpetajaid ja aukülalisi oli saal ja rõdud tulvil täis. Õhtu jättis parima mulje.

Õhtul viibisid küläs juubilaril pool peotege-lased-õpilased ja Tartu keskkoolide emakeele õpetajad.

Kunstiring.

Reedel 8. XII kell 17 korraldasid T. T. G. Kunstiring ja H. T. G. Dramaatilise ring T. T. G. ruumes „ettekannete-õhtu“. Ettekanded olid väga mitmekesised ja huvitavad.

Kava oli järgmine: 1) klaverisoolo — H. T. G., 2) laulutrio — T. T. G., 3) Pierret et Pierro (rühmatants) — T. T. G., 4) Ema, õe — H. T. G., 5) E. Miiira soolofants — T. T. G., 6) komöödia „Lõbus peremees“ (I v.). Osalised olid järgmised: B. Ojaver (peremees) — H. T. G., B. Huik (perenaine) — T. T. G., L. Töldsepp (tütar) — T. T. G., S. Säga (sulane) — H. T. G. ja veel 3 vana naist ja teenijatüdruk — T. T. G. õpil.; näidendi lavastajaks oli hr. J. Püttsepp. Viimane ning 7) oli reportaaž — H. T. G.

Õhtu lõppes kell 20. Ettekanded õnnestusid hästi. Vaatamata kibedale õppimisajale oli õpilasi väga rohkesti ilmunud. Õpetajaist viibisid õhtul prl. T. Jakobson, hr. J. Püttsepp, hr. D. Koppel ja hr. J. Konks.

T. T. G. vilistlased teaduslikus töös.

T. T. G. vilistlaste teaduslikest föist tunnustati ülikooli aastapäeval 1. dets. auhinna väärilisteks järgmised kolm tööd:

1. „Lauseehitus A. H. Tammsaare teostes“ — Erna Tillemann, I auhind.
2. „Horatii carminis 37 libri primi res et verba explicantur“ — Hilda Kärk, prof. J. Bergmann'i abiraha ladina keele õppimise edendamiseks.
3. „Ändmeid mudakonna või juttuselgkärnkonna levimisest Eestis“ — Eha Ruven, III auhind.

T. T. G. uisutee

avati 10. XII 33 kell 5 p. 1. muusikaga. Uisutee on avatud igapäev kella 5—8. Muusika on pühapäeval, kolmapäeval ja reedel. Oma õpilasile muusikaga ä 10 snt., võõrastele ä 15 snt.

Hooajakaart 100 snt. Muusika ajal ligimaks 10 snt.

Koolitöö

lõpeb 21. XII 33. k. 12. Enne seda on aktus, alates k. 9 homm., millele järgneb klassijuhatajate-tund. Koolitöö algus on 8. jaan. Seltsamal päeval algavad ka vastuvõtmise-eksamid.

Tantsu mõju õpilasile.

Mul pole sihiks esitada mingeid kesk- aegseid ega yhtekylgseid vaateid tantsu kohta. vaid tahaksin hinnata tantsu koolis täiesti erapooletust vaatekohast. Mis puutub yldis- sesse tantsu olemusse, ta alalisse valitsemis- õigusesse, siis saab seda riivata ainult piir- joonis, kyll aga saab põhjalikult otsustada tantsu kohta koolis. Pean ebaõiglaseks tantsu mittesallivust põhjendada mingi individuaalse erinemisega, samuti isiklik antipaatia tantsu vastu ei saaks põhjustada tantsu eitamist. Kindel, liialdusteta, kaalutlusil põhjenev veendu- mus saab lõplikult määrata tantsu mittepool- damise.

On periood õpilasis tantsukursuste kestel, kus muule enam ei mõeldagi kui tantsule ja ikka ainult sellele ainsale. Mõte tantsule on ärgates esimene ja uinudes viimane, võib-olla unenäo-motiividki koosnevad tantsuga seoses olevast. Eriti märgatav on see tantsusse kiin- dumus II klassi õpilasis, kes alles tantsust haaravad kinni nagu vastsest mänguesemest, ise seejuures mitte teades, kas on see kyllalt vastav ja väärikas haaramiseks. Kokkutantsu tund on kogu nädala keskuseks ja kogu päeva tuliseks keskuseks. Näib kõike teha suudeta- vat ainult tantsutunni hääks kordaminekuks. Tunnid kannatatakse ikka veel kuidagi ära, kuid pääle tundide on kiirus seda suurem. Aeg kahaneb väheseks kõigi elaskeldustega, sest on kindel, et kuhuigi mujale ei ehi õpilased en- did nii kui kokkutantsutundidesse minekuks. On sääil siis tagamõtet või ei, seda ei tea lähe- malt ütelda, ometi on see kord nii kujunend. On sagedane viimse rahasendikese anumine emalt, et lokiida juukseid — rahulolematusega kodust ei arvestata, kui on eel palju tähtsamat, millega isegi tuleb arvestada. Minnakse nagu mingile võistlusele, pannakse viimsed võimed välja enda kaunistamiseks, sest sel puhul on kõigi ylim soov kaaslasist õnnestunumana näida. Lõppeks ollakse siis kokkutantsul nagu hindamiskomisjoni ees, kuuldakse arvustusi, mis jätavad igasse õpilasse uue joone, mõnin- gaile seesmise kibeduse, teisele liigse ylehin- damise. Ei ole õiglased lähtekohad need, mil- lest väljutakse sellistel arvestamistel, ei ole samuti kohane see, mis on arvustatavaks. Kogu tantsule järgnev aegki ollakse kodus inspirat- siooni all. Palju võõrast ja imelikku siseneb õpi- lastesse tantsukursuste kestel. Vaated teisene- vad väär-suunaliselt ja valguvad laiiali, ei saa veel omandada kindlaid piirjooi, kui kõik laiiali paisatakse. Kas ei mõjusta see tundu- valt edaspidistki elusuhtumist? Kas ei õpi

tähelepanu koondama kõigele tyhisele — sel- lele, mis pole õigupoolest midagi? Pole ju veel õpilased selles eas, et oleks kindel joon tegutsemises. On vaja tundma õppida elu edendamise tegureid sellistena, nagu nad meie elamistöös esinevad ja tõeliselt võiksid esi- neda. Kui ei saa veel tungida elu nähtustesse ja aimata ette kõiki ta tulemusi, on varajane pyhenduda ekslikele tegureile. Et tants mõ- justab õpinguid, on kindel. Kui aga arvatakse, et õpingud võivad ka muidu kõikuda, siis ometi lisandub sinna ka tantsutundide mõjul paar protsenti.

Pärast tantsuõppimist ei teata enam, kui- das nende oskust rakendada või mis nendega pääle hakata. Ei ole kyllaldane piirduda koo- lipidude lõpptantsuga, vaid hakatakse otsima uusi alasid ja tantsuvõimalusi. Ei valita kohti, kuhu minnakse, peaasi ainult, et tantsida saaks. Tantsuoskus ja võimalused viivad nagu mingi tantsumaaniani, suure liialduseni. Ometi on ju tants õpitud, suur osa vaevast nähtud, ei taheta ainult sellega jätta, et ta ainult õpi- tud. Sageli satuvad tantsuharrastajad sellis- tesse õhustikkudesse, kus viimnegi õilis hinge- raas pannakse tulikuumale alasile ja taotakse hävitatuks. Tantsu näilik veetlevus ei lase seda märgatagi.

Suurustatakse liigselt tantsuoskusega ja arvatakse mittetantsimine olevat elust võõrdu- mine ja mingi tarbetu erandi tegemine. Ometi võib väga optimistlikult suhtuda elule, võib jääda meeolukaks ja alatiselt liikuvaks ning kõige selle juures olla tantsueitaja. Tants pole ju ainus elu sisu, nii et kui seda võimalikult varajaselt ei haara, siis on kõik äärmiselt tyhine. Kes elu sisu näeb tantsus, selle häda- oht on, et ta elu sisu hoopis kaotab, milline nähtus on kõige haletsemisväärseim. Karde- takse mittetantsimisega ajast maha jääda, kõr- vale jääda. Ei tegutseta oma veendumuste ja äränagemise järgi, arvatakse hädaohuks selts- konnast võõrdumist. Sageli ei märgata, et tants on just kõige vaevalisem tugi ajaga kaasas sammumiseks. Kuid kes tõesti arvab, et temas peitub nii avaldanud nõudev anne, et kuidagi ei suuda hoiduda seda demonstreeri- mast, siis pole inimese eluiga ometi nii lyhike, kui sellega ahastetakse ja kurdetakse. Aega jätkub pärast kooli igaladseiks toiminguiks, vahest jätkub seda ka tantsuks, kui tõesti ta järele nii suur tarve on. Võib ehk veel pisut oodata, võib-olla täieneb see anne ja võimed suurenevad täienedes. (Järgneb.)

H. P.

MEHAANILINE MÖÖBLITÖÖSTUS

TARTUS **A. ALT** RIIA T. 42

valmistab igasugust **mööblit**
ja võtab vastu **tellimisi pols-
terdamise-töödele.**

Iga eestlane ostab eesti ärist!!!

Kasulikum õpilastele koolitarvete alal on

A. VINDI

paberi-, kirjutusmaterjali- ja tapeediäri
„RÄPINA“

Tartu, Uueturu tän. nr. 9. Telefon 5-64.

MÜÜK SUUREL JA VÄIKESEL ARVUL

Hamba- harju
pastasid
pulbreid
horke

Toalett
rohu
sauna
-seepe

Kreeme käte, näo
ja naha eest
hoolitsemiseks

Juukse- kamme,
klambreid,
õlisid, puma-
teid, breoliini ja lok-
kimise-vahendeid

Lõhnaõlisid ja puudreid
origin. pudel. ja karpides, ka lahtiselt, kõige
suuremas valikus õige mõõduka hinnaga
soovitab

Rohu-, värvi- ja tapeediladu

J. A. Rekand, Tartus, Vene t. 17.
Uueturu t. 1, tel. 1-14.

FOTO-ATELJEE P. KRÜNER

TARTUS, PROMENADI 8
TELEFON 10-56.

ÕPILASED!

Teie ostate oma tarvisminevad raamatud, kirjutustarbed ja kingitised ainult
AKADEEMILISEST KOOPERATIIVIST.

Akad. Kooperatiiv kui haritlaskonna oma ettevõtte on õpilase ustavaim sõber.

AKADEEMILINE KOOPERATIIV
ÜLIKOOI TÄN. 15. TELEFON 63.

Kui tahate osa saada tõsisest jõulurõõmust, siis muretsege

LOODUSE KULDRAAMAT!

See on parim ning valituim tõlkekirjandus. 3500 lk. väärtuslikku ning
huvitavat teksti hulga ühe- ja mitmevärviliste piltidega saate 25 kr. eest.

SENI ON ILMUNUD 3 SARJA.

Makske sarja hind 25 krooni meie postfi jooksvale arvele nr. 2055 ja raamatud saadetakse pos-
tikuludeta Teile koju kätte.

K.-Ü. „LOODUS“, Tartus.

TARTU LINNAPANK

TARTU RAEKOJAS

TELEFON Nr. 11-32

Võtab raha hoiule

jooksvale arvele, kindla tähtaja peale ja kuude viisi.

Annab laenusid. Ostab ja müüb välisraha ja välistsekke.

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja rahvarikkamates kohtades maal.

Saadaval hoiukarbid.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Saadaval hoiukarbid.

Põllumasinade osade keskladu

Tartus, Aleksandri tän. 1. – Kõnetraat 270

Alaline suur ladu igasugu põllufõmasinate osadest:

DEERING, HERKULES, MASSEY, HARRIS' W. WOOD, ECKERT, PLANO, BEERMANN, MILVAUKEE, OSBORNE, CORMICK, DELMA, CHAMPION jne.

Keskkitte- ja veeseadised, puurkaevude ehitus. Suurem ladu küttekahsid, vanne, klosette, köögikausse, kõiksugu torusid ja nende ühendusosi, ventiile, kraane, pumpi jne.

Tepeete

moodsaid, maitsekaid

Raamatuid

tarvitatuid ja uusi

Seemneid

aedvilja, lillede ja söödajuurikate kasvatamiseks

ostate suures valikus mõõdukate hindadega alati

F. VANATALU ärist

Tartus, Promenadi tän. nr. 5. Tel. 3-97.

Nõudke tasuta seemnete hinnakirja.

PEEGLEID

peegliklaasi ja muud klaasi

ostate soodsaimalt ärist

A. LODERAUD

Tartus, Uueturu tän. 11. Telef. 5-01.

Soovitan oma

pagari- ja kondiitri-ärist

T. T. G. õpilastele kõige soodsamalt kõiksuduseid **saiu, küpsiseid, torte, kooke** jne. kõrges headuses.

Austavalt ja tenistusvalmilt

Pagari- ja kondiitri-äri

V. KUSTLOV

Tartus, Riia tän. 83. Tel. 9-54.

Võtan oma peale igasuguseid

maalri-, majade-värvimise- ja remont-töid.

Maalermeister

A. PRAHL

Tartus, Promenadi t. 6, II.
Tel. 12-31.